

РЕФЕРАТ

«Розвиток життєстійкості та зміцнення етнонаціональної ідентичності української молоді»

У сьогоднішніх стрімких життєвих змінах молода людина все частіше стикається з новими труднощами: пандемія, війна, карантинні обмеження, інформаційно-технологічні впливи, кадровий голод, суспільно-політична нестабільність та загальна невизначеність. Все більше вкорінюються вічні проблеми: самотність, нерозуміння, втрата сенсу життя. В результаті, все частіше молода людина піддається негативним поведінковим проявам, поширюється булінг, конфлікти, аддиктивна поведінка, суїцидальні нахили, інтолерантність. Все це підштовхує до пошуку нових дієвих шляхів вирішення цих проблем, а саме ефективної підтримки молоді.

У дослідженні продемонстровано, що розвиток життєстійкості постає основним психологічним механізмом, який надає можливість молодому поколінню засвоїти соціальний досвід, набути психологічної грамотності, допоможе впоратися з систематичним виникненням стресових ситуацій, підвищує соціальну адаптацію та здатність ефективно справлятися з проблемними ситуаціями. Створена інноваційна психологічна технологія розвитку життєстійкості допоможе подолати сенситивну тривогу, забезпечить емоційну врівноваженість, пристосуватись до нового психологічного простору, виробити фрустраційну толерантність особистості, знизити афіліативну невдоволеність та сформувати нові ефективні стратегії поведінки.

Під час дослідження, виявлено, що життєстійкість сприяє психологічному розвитку особистості, вона впливає на формування навичок ефективної організації життєдіяльності, розуміння своєї життєвої мети та вміння робити висновки з власного життєвого досвіду. Життєстійкість зумовлює сприятливий рівень самооцінки молоді, їх емоційне та психічне здоров'я. Вона є важливим чинником самодетермінації, адаптації та внутрішньої збалансованості, забезпечує особистість відчуттям автономності, надає можливість приймати самостійно рішення, спиратися на власні погляди та судження, залишаючись незалежним від думки оточуючих.

Особливістю наукової роботи є переміщення дослідницької уваги з проблем на можливості, які можна зпроектувати: особистісні трансформації, саморозвиток та самопроекування, адаптаційні можливості людини; творчу активність та суб'єктність, стратегії совладання та фрустраційну толерантність. Наукові здобутки надають можливість не лише вивчити особливості поведінки людини у складній життєвій ситуації, визначити механізми виявлення її внутрішнього потенціалу (виявлення факторів, які активують внутрішні ресурси, що сприяють подоланню негативних наслідків впливу зовнішнього середовища та забезпечують ефективну самореалізацію), а й дозволяє зробити значний внесок у розвиток сучасного суспільства.

Під час наукового дослідження було визначено систему найоптимальніших методів для розвитку життєстійкості, зокрема низки психологічних технік, які допоможуть у вирішенні складних життєвих ситуацій, нададуть навички конструктивного вирішення конфліктних ситуацій, вміння вибудовувати ефективну міжособистісну взаємодію. Навчать позитивному мисленню, грамотному управлінню часом, способам зняття напруги, допоможуть поставити конструктивні цілі та змотивують на розвиток.

Створено методичні рекомендації щодо розвитку життєстійкості підлітка в умовах інноваційної освітньої діяльності, сформовано практичні рекомендації задля удосконалення освітнього процесу, зокрема забезпечення ефективної соціалізації його учасників, підвищення адаптації, урівноваження емоційної та інтелектуальної продуктивності; а також розроблено процедуру психологічного тренінгу. Представлено ефективну систему психологічних вправ задля розвитку життєстійкості підлітка.

Сформовано тренінгову програму розраховану на 12 занять (кожне заняття розраховане на одну годину двадцять хвилин, раз на тиждень, протягом навчального року). План кожного заняття включає такі основні частини: психологічна вправа, притча, медитація, прощання-рефлексія. Всі частини супроводжуються обговоренням та підсумками, психологічним узагальненням, що сприятиме закріпленню нових форм поведінки.

Вправи містять сукупність психологічних прийомів, які покращують розуміння життєвих ситуацій, сприяють розвитку самосвідомості, формують необхідні психологічні навички та сприятливі психологічні установки. Відіграють провідну роль у переорієнтуванні особистості, трансформації її світогляду, формуванні нових цінностей та поведінки. Вони виконують катарсисну функцію. Допмагають виробити навички фізичної та чуттєвої релаксації, зняття психічної напруги, конструктивні способи саморегуляції. Сформовані основні практичні техніки задля підвищення як загального рівня життєстійкості так і її окремих показників, а саме: а) підвищення рівня залученості, який забезпечує зростання: психологічного благополуччя, зокрема психологічної адаптації, взаєморозуміння, соціальної компетентності, яка супроводжується вмінням вибудовувати конструктивну міжособистісну взаємодію та ефективно налаштовувати міжособистісну комунікацію; б) підвищення рівня показника контролю, який необхідний задля збільшення відчуття психологічної безпеки в складних життєвих ситуаціях, набуття навичок емоційно-вольової регуляції під час виникнення труднощів, набуття психологічної грамотності щодо способів конструктивного вирішення конфліктної ситуації, зміцнення психічного здоров'я, яке супроводжується збільшенням стресостійкості; в) підвищення рівня показника виклик, який сприяє розвитку цілеспрямованості, мотивації до саморозвитку, відкритість до нового досвіду, психологічну зрілість та здатність до ефективного використання здобутого досвіду під час психологічної технології у повсякденному житті.

Основною психологічною особливістю сформованої психологічної технології розвитку життєстійкості є те, що вона допомагає мінімізувати негативні наслідки несприятливих зовнішніх впливів та перетворити їх на нові можливості, здобути автономність у своїй життєдіяльності. Таким чином життєстійкість сприяє подоланню інфантилізму та пасивності, забезпечує адаптацію та формування стійкого образу «Я», психологічної зрілості та соціальної компетентності, зміцнює психосоматичне здоров'я, формує потребу молоді в активній суспільній ролі в соціокультурному середовищі. Сформована система заходів надасть можливість молодій людині виробити життєстійкість, яка сприятиме ефективній соціалізації, забезпечить здатність до саморегуляції у складних життєвих ситуаціях. Допоможе виявити активну життєву позицію та реалізувати власний потенціал, віднайти найоптимальніший механізм самореалізації, навчить брати на себе відповідальність. Вона сприятиме вирішенню актуальних проблем сьогодення, а саме допоможе віднайти конструктивні рішення щодо виховання та розвитку підлітків, збагатить психологічну науку новітніми технологіями розвитку, окреслить перспективні шляхи гармонізації освітнього процесу. Надасть можливість сформувати здорову, успішну, креативну, ініціативну психологічно зрілу українську молодь, виробити у неї сприятливі психологічні установки.

Варто зазначити, що у дослідженнях було ґрунтовно розкрито теоретико-методологічні особливості феномену життєстійкості. Визначено психологічний зміст, основні функції життєстійкості, предиктори та механізми формування. Виявлено її вплив на інші психічні особливості. Зокрема, виявлено, що життєстійкість постає основним механізмом виявлення ідентичності особистості, а саме постає основним механізмом актуалізації етнонаціональної ідентичності.

Значна частина роботи було присвячено цілісному осмисленню сутності та особливостей функціонування етнонаціональної ідентичності, визначенню психологічного змісту її особливостей, виявленню структурних компонентів та основних форм її прояву, а головне практичним методам її розвитку. Так, у роботі представлено авторську концепцію щодо психологічного змісту феномену етнонаціональної ідентичності, визначено її значення у розвитку української молоді. Емпірично визначено основні форми етнонаціональної ідентичності серед яких: мова (мовленнєва поведінка фіксує світогляд людей, відображає явища оточуючої дійсності,); духовність (визначає ставлення до буття, розкриваючи емоційно-чуттєвий світ особистості); інформаційний простір (формує суспільну думку щодо етнонаціональних подій); традиції (регулюють поведінку відповідно до світоглядних цінностей); національні почуття (виражають ставлення до етнонаціональної життєдіяльності); культура (виконує функцію збереження і трансляції соціально значущої пам'яті та накопичення етнонаціональної самобутності); етносамооцінка (забезпечує повагу та прагнення збереження етнонаціональної унікальності).

Сконструювано авторську методику дослідження етнонаціональної ідентичності: «Психологічний вимір виявів етнонаціональної ідентичності».

Особливістю методики є те, що вона надає можливість виявити міру трансформованості етнонаціональної ідентичності, зміни її прояву, за останній період часу. Методика містить 8 шкал та 88 питань, кожне з яких, має чотири варіанти відповіді.

Доведено, що етнонаціональна ідентичність посідає важливе місце в життєдіяльності особистості і суспільства в цілому, виступає головним індикатором соціально-психологічної рівноваги, сприяє внутрішній тотожності суб'єктів в процесі сприйняття ними образу глобалізованого світу, відчуттю безпеки та стійкості, психічному розвитку, формує відчуття належності індивідуального буття до певної спільноти. Позитивно сформована етнонаціональна ідентичність забезпечує високий рівень патріотичних почуттів, формування відчуття національної гідності, високої етнонаціональної самооцінки та духовної спорідненості з країною.

Під час емпіричних досліджень, було встановлено, що існує залежність між етнонаціональною ідентичністю та етнонаціональними установками, статево-віковими та регіональними особливостями. З'ясовані сутнісні особливості взаємозв'язку компонентів та форм вияву етнонаціональної ідентичності, визначено провідні детермінанти етнонаціональної ідентичності. Вагомим результатом роботи є виявлення впливу етнічних почуттів та культурно-ціннісних орієнтацій на етнонаціональну ідентичність особистості. Виокремлено психологічні чинники етнонаціональної ідентичності: «етнонаціональна конгруентність» та «етнонаціональна ментальність»; визначено зв'язок між етнонаціональною ідентичністю та мовою (мовленнєвою поведінкою); з'ясовано провідні детермінанти етнонаціональної ідентичності, а саме: етнічна афіліація, духовність, етносамооцінка, трансформованість, песимізм, культура та мова; виділено типи етнонаціональної ідентичності відповідно до вираженості характеристик, які її складають.

Представлена робота є важливим науковим здобутком й практичним механізмом для формування етнонаціональної ідентичності українців, вона сприяє вирішенню основних проблем та формування нових форм й способів взаємодії в оточуючому середовищі. Забезпечує процес формування етнонаціональної свідомості, постає основною умовою розвитку патріотичних почуттів, формування відчуття національної гідності, високої етнонаціональної самооцінки та духовної спорідненості з країною. Допомогає урегулювати суспільні відносини та спрогнозувати тенденції суспільної активності громадян. Сприяє оптимізації загальних особливостей щодо ампліфікування етнонаціональної самобутності, своєю чергою, забезпечуючи консолідовану цілісність українського соціуму та його національну безпеку.

Виконує функції згуртування та консолідації громадян, супроводжуючись прийняттям цінностей і норм, усвідомленням громадянського статусу, визнанням суспільно-політичних, етнонаціональних ідей та несвідомою готовністю діяти заради них.

Оскільки проблема психологічних особливостей розвитку життєстійкості, а етнонаціональної ідентичності сьогодні набула нової якості, отримані наукові результати продовжуються, розширюючи можливості подальшого осмислення цієї проблеми, зокрема задля вироблення резильєнтності української молоді, зміцнення психічного здоров'я, здатності до швидкого внутрішнього відновлення та прояву активної громадянської позиції. Адже лише високодуховна, національно свідома та психічно стійка людина здатна впоратися з вимогами та завданнями, що стоять сьогодні перед нашою країною.

Перелік наукових публікацій претендентів, які увійшли до роботи

Методичні рекомендації:

1. Предко В. В. Розвиток життєстійкості особистості підлітка в умовах інноваційної освітньої діяльності: методичні рекомендації. Київ : Ніка-Центр, 2021. 104 с. <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/729301>

Практичний посібник:

1. Предко В. В. Технологія розвитку життєстійкості як умови попередження конфліктної поведінки підлітків // Психологічний супровід формування демократичних засад та профілактики і розв'язання конфліктів у закладі освіти / авт. кол.: В. М. Горленко, І. В. Марухина, В. Г. Панок, В. В. Предко, В. В. Рибалка, Д. Д. Романовська, Н. В. Сосновенко; за заг. ред. В. Г. Панка. Київ : Ніка-Центр, 2021. С. 57-103.

Статті

1. Данилюк І. В., Гресько В. В., Курапов А. О. Етноцентризм як спосіб збереження культурної ідентичності. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Психологічні науки. Херсон, 2016. Т. 1. Вип. 6. С. 35–39.
2. Данилюк І. В., Гресько В. В. Психологічні особливості прояву етнічної толерантності української молоді. Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. Психологія творчості. Київ, 2017. – Т. XII. – Вип. 23. – С. 70–80.
3. Danyliuk I. V., Gresko V. V. Psychological features and ethnic tolerance expressions of Ukrainian ethnic identity. Fundamental and applied researches in practice of leading scientific schools. Canada, 2017. Vol. 21. №3. P. 81–87.
4. Данилюк І. В., Гресько В. В. Менталітет як провідна етнопсихологічна характеристика. Вісник Одеського національного університету. Серія: Психологія. Одеса, 2017. Т. 22. Вип. 1(43). С. 68–78.
5. Данилюк І. В., Гресько В. В. Етнічна ідентичність як вияв соціалізованості особистості. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Психологія. Київ, 2017. Вип. 1(6)/2(7). С. 44–46.
6. Данилюк І. В., Гресько В. В. Психологічні особливості вияву етнічної ідентичності української молоді. Актуальні проблеми психології: Збірник

- наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. Психологія навчання. Генетична психологія. Медична психологія. Київ, 2017. Т. X. Вип. 30. С. 33–41.
7. Данилюк І. В., Гресько В. В. Психологічні особливості гармонізації етнічної самосвідомості українців. Проблеми політичної психології: збірник наукових праць. Київ, 2017. Вип. 5(19). С. 122–132.
  8. Гресько В. В. Менталітет як основний психологічний чинник збереження та розвитку українського суспільства. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Психологічні науки. Херсон, 2017. Т. 1. Вип.1. С. 44–48.
  9. Гресько В. В. Психологічна роль менталітету у трансформації українського суспільства. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Психологічні науки. Херсон, 2017. Т. 1. Вип. 2. – С. 84–88.
  10. Гресько В. В. Етнопедагогіка як провідний механізм формування етнонаціональної ідентичності. Теорія і практика сучасної психології: Збірник наукових праць. Запоріжжя, 2018. №1. С. 67–70.
  11. Predko V. Significance of G. Shpet's main provisions for the contemporary development of Ethnic Psychology. *International Journal of Education & Development. Ukraine, Canada*, 2018. №1. P. 75–80.
  12. Предко В. В. Психологічний вимір етнонаціональної ідентичності. Наукові записки національного університету «Острозька академія». Серія «Психологія». Острог, 2018. Вип. 7. С. 100–107.
  13. Данилюк І. В., Гресько В. В. Особливості сприймання образу росіян українською молоддю залежно від типу етнічної ідентичності. Український психологічний журнал: збірник наукових праць. Київ, 2018. №1(7). С. 30–40.
  14. Предко В. В. Етнопсихологічний аналіз особливостей національного характеру. Теоретичні і практичні проблеми психології: Збірник наукових праць. Сєверодонецьк, 2019. №1(48). С.188–199.
  15. Данилюк І. В., Предко В. В. Психологічні особливості вияву етнонаціональних установок у взаємозв'язку з ціннісними орієнтаціями та етнічною ідентичністю Українців. Теорія і практика сучасної психології: Збірник наукових праць. Запоріжжя, 2019. Т. 1. №2. С.42–49.
  16. Predko V. The psychological role of ethnic identity in globalization conditions. *Web of scholar. Warshaw*, 2020. № 3(45). P. 31-34. DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_wos/31032020/7005
  17. Предко Д. Є., Предко В. В. Особистість в осмисленні Миколи Бердяєва // Психологія свободи та людської долі Миколи Бердяєва до 145-річчя з дня народження та 185-річчя заснування Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Науково-психологічний спадок класичних університетів. Вибрані твори. Т. 3. Київ-Гамільтон-Глазго: Accent Graphics Communications & Publishing, 2020. С. 275-286.
  18. Predko V. V. Ethnonational identity as the main factor of intercultural adaptation. *Scientific Light. Wroclaw*, 2020. №34. VOL. 1. P. 19-22.
  19. Предко В. В. Психологічне значення життєстійкості задля ефективного розвитку підлітка в умовах освітнього середовища. *Габітус*. 2020. №19. С. 185-189.

20. Предко В. В. Складна життєва ситуація як провідна умова формування життєстійкості особистості. Теоретичні і прикладні проблеми психології. 2021. С. 74-99. <https://doi.org/10.33216/2219-2654-2021-54-1-74-99>
21. Предко В. В. Розвиток життєстійкості особистості як основна психологічна умова ефективного освітнього процесу. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: психологія. 2021. Том 32 (71). №2. <https://doi.org/10.32838/2709-3093/2021.2/28>
22. Predko V. Psychological significance of hardiness development for overcoming the consequences of the coronavirus pandemic. // Scientific Collection «InterConf» : CONCEPTS FOR THE DEVELOPMENT OF SOCIETY'S SCIENTIFIC POTENTIAL (November 21-22, 2021). Prague, 2021. P. 144-149. DOI: <https://doi.org/10.51582/interconf.21-22.11.2021.018>

Тези, матеріали конференцій

1. Гресько В. В. Психологічне підґрунття національної ідентичності. Політологія, філософія, соціологія, психологія: контури міждисциплінарного перетину : матеріали IV Міжнародної науково–практичної конференції, 11–12 листопада 2016 р. Одеса, 2016. С. 81–84.
2. Гесько В. В. Національна ідентичність в сучасних умовах. Об'єднані наукою: перспективи міждисциплінарних досліджень : Матеріали III Всеукраїнської науково–практичної конференції студентів, аспірантів і молодих учених (м. Київ, 17-18 листопада 2016 р.). Київ, 2016. С. 17–19.
3. Данилюк І. В., Гресько В. В. Психологічні особливості етнічної самосвідомості. Психологія свідомості: теорія і практика наукових досліджень : тези I Міжнародної науково–практичної конференції (м. Переяслав–Хмельницький, 21 березня 2017 р.). Київ, 2017. С. 73–75.
4. Гресько В. В. Етнічна самосвідомість як провідний чинник гармонізації суспільного життя. Проблеми особистості в сучасній науці: результати та перспективи дослідження (PPMSRPR) : Матеріали XIX Міжнародної конференції молодих науковців (м. Київ, 17 березня 2017 р.). Київ, 2017. С. 69–70.
5. Гресько В. В. Психологічні особливості національної самосвідомості. Психологічна освіта в Україні. Традиції, Сучасність та Перспективи (до 50-річчя від початку підготовки психологів у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка): Матеріали Всеукраїнської науково–практичної конференції з міжнародною участю, 21–22 квітня 2017 р. Київ, 2017. С. 60–62.
6. Гресько В. В. Етнополітика як провідний чинник національної безпеки. Об'єднані наукою: перспективи міждисциплінарних досліджень: Матеріали IV Всеукраїнської науково–практичної конференції студентів, аспірантів і молодих учених (м. Київ, 9-10 листопада 2017 р.). Київ, 2017. С. 31–33.
7. Предко В. В. Психологічні особливості етнічної ідентичності. Шевченківська весна–2018. Проблеми особистості в сучасній науці: результати та перспективи дослідження (PPMSRPR) : Матеріали XX Міжнародної

- конференції молодих науковців (м. Київ, 20 квітня 2018 р.). Київ, 2018. С. 228–230.
8. Предко В. В. Роль етностереотипів у етнічній соціалізації української молоді. Соціалізація і ресоціалізація особистості в умовах сучасного суспільства (SRPCMS) : Збірник матеріалів IV Міжнародної науково–практичної конференції (м. Київ, 8–9 листопада 2018 р.). Київ, 2018. С. 121–122.
  9. Предко В. В. Формування етнічної ідентичності як механізму підтримки психічного здоров'я. Міжнародний журнал Загальна і Медична психологія. Київ, 2018. №1 (01). С. 105–106.
  10. Предко В. В. Психологічне значення етнонаціональних установок. Шевченківська весна–2019. Проблеми особистості в сучасній науці: результати та перспективи дослідження (PPMSRPR) : Матеріали XXI Міжнародної конференції молодих науковців (м. Київ, 19 квітня 2019 р.). Київ, 2019. С. 161–163.
  11. Предко В. В. Значення духовних цінностей для розвитку етнонаціональної спільноти. ВЕКТОРИ ПСИХОЛОГІЇ – 2019 : Матеріали Міжнародної молодіжної наукової конференції (м. Харків, 24 квітня 2019 р.). Харків, 2019. С. 53–54.
  12. Predko V. V. Psychological features of mentality: ethnocultural aspect. Проблеми етнокультурної психології: історія та сучасність (РЕСРНР) : Матеріали міжнародного науково–практичного форуму (м. Київ, 24 травня 2019 р.). Київ, 2019. С. 52–53.
  13. Predko V. Basic determinants of interethnic interaction. СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ СЬОГОДНІ: ЗДОБУТКИ І ПЕРСПЕКТИВИ : Матеріали доповідей учасників II Всеукраїнського Конгресу із соціальної психології (м. Київ, 7-8 листопада 2019 р.). Київ, 2019. С. 306-308. DOI: 10.33120/UCSPPProceedings-2019
  14. Предко В. В. Психологічні аспекти конструктивної міжетнічної взаємодії. Об'єднані наукою: перспективи міждисциплінарних досліджень : Матеріали VI Всеукраїнської науково–практичної конференції студентів, аспірантів і молодих учених (м. Київ, 13-14 листопада 2019 р.). Київ, 2019. С. 24-26.
  15. Предко В. В. Інформаційно-психологічна війна як основний механізм знищення етнонаціональної ідентичності // Військова психологія у вимірах війни та миру: Проблеми, досвід, перспективи : матеріали V Міжнародної науково–практичної конференції (м. Київ, 3-4 квітня 2020 року). Київ, 2020. С. 118-120.
  16. Предко В. В. Релігія як один з провідних факторів формування етносу // Проблеми особистості в сучасній науці: результати та перспективи дослідження: матеріали XXII Міжнародної конференції молодих науковців (23 квітня 2020 року). Київ, 2020. С. 180-181.
  17. Предко Д. Є., Предко В. В. Етнопсихологічне сприйняття міжнаціональних життєвих ситуацій // Особистість у життєвих ситуаціях: світові тенденції та національні особливості (PLSWTNP): матеріали Всеукраїнської науково–практичної конференції (з міжнародною участю) (22 травня 2020 року). Київ, 2020. С. 92-94.
  18. Предко В. В. Життєстійкість особистості як провідний ресурс психологічної безпеки в складних життєвих ситуаціях // Проблеми особистості в сучасній

- науці: результати та перспективи дослідження (PPMSRPR) : матеріали XXIII Міжнародної конференції молодих науковців (22-23 квітня 2021 року). Київ, 2021. С. 229-232.
19. Predko V. V. Effect of COVID-19 on hardiness. // International Scientific Conference on Mental Health, Well-Being & Loneliness (9-10 April 2021). India & Moldova, 2021. P.39-40.
  20. Predko V. V. The Psychological role of hardiness in the development of personality of adolescents. // Pedagogy and psychology: productive interaction in the educational process : Scientific and pedagogical internship (February 8 – March 19, 2021). Wloclawek, 2021. P. 89-91.
  21. Предко В. В. Психологічне значення вчинку в формуванні життєвого шляху особистості // Матеріали міждисциплінарного круглого столу присвяченого 95-річчю від дня народження видатного українського психолога, фундатора вітчизняної історико-психологічної науки Володимира Роменця «Тенденції розвитку психології в Україні: історія та сучасність» (TDPUNM) (20 травня 2021 року). Київ, 2021. С. 73-75.
  22. Предко В. В. Психологічне значення пандемії COVID-19 для розвитку життєстійкості особистості // Психологічне і соціальне благополуччя особистості та населення в умовах пандемії COVID-19: теорія і практика : збірник матеріалів науково-практичної конференції молодих вчених, аспірантів та студентів (9 квітня 2021 року). Одеса, 2021. С. 71-73.
  23. Предко В. В. Вплив кліпового мислення на розвиток життєстійкості учасників освітнього процесу // Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Обдаровані діти – скарб нації!» (18-22 серпня 2021 року). Київ, 2021. С. 426-427.
  24. Предко В. В. Психологічна афіліація як основний чинник продуктивного освітнього процесу. // Grundlagen der modernen wissenschaftlichen Forschung der Sammlung wissenschaftlicher Arbeiten «ΛΟΓΟΣ» zu den Materialien der I internationalen wissenschaftlich-praktischen Konferenz, Zürich, 10. September, 2021. Zürich-Vinnytsia: BOLESWA Publishers & Europäische Wissenschaftsplattform, 2021. P. 221-222. DOI: <https://doi.org/10.36074/logos-10.09.2021.64>
  25. Предко В. В., Предко Д. Є. Психологічне значення життєстійкості задля розвитку фрустраційної толерантності особистості у складних життєвих ситуаціях // Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Особистість у життєвих ситуаціях: світові тенденції й національні особливості» (PLSWTNP) (05 листопада 2021 року). Київ: 2021. С. 98-100.
  - 26.

Данні про цитування праць виконавців, які ввійшли до представленої роботи назва роботи та список авторів

Для Web of Science, Scopus, Google Academia необхідно вказати те написання прізвища, ініціалів (чи імені) автора, які сам автор зазначив при реєстрації, тобто ті, які записано у його профілі.

Уточнення для Scopus: У авторів може бути декілька таких ID, так як їх створює система (Scopus).

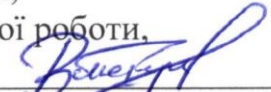
1. основне (перше) ім'я в профілі автора, наприклад: Spatoilen, O.H.

2. його author ID, наприклад, Scopus author ID: 1111111111.

Розміщуємо статті в таблиці за спаданням кількості цитувань кожної роботи. *h* - індекс поданої роботи визначається за останнім порядковим номером роботи, в якому кількість цитувань перевищує або дорівнює порядковому номеру роботи в таблиці.

№ п.п.	Назва статті (монографії), автори, назва видання, рік, том, сторінка або DOI	Кількість посилань згідно бази даних		
		Web of Science	Scopus	Google Scholar
1	Менталітет як провідна етнопсихологічна характеристика Данилюк І. В., Гресько В. В. Вісник Одеського національного університету. Серія: Психологія, 2017, №. 22, Вип. 1., С. 68-78.			4
2	Менталітет як основний психологічний чинник збереження та розвитку українського суспільства Гресько В. В. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Психологічні науки, 2017, №. 1 (1), С. 44-48.			4
	Розвиток життєстійкості особистості як основна психологічна умова ефективного освітнього процесу Предко В. В. Вчені Записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Психологія, 2021, №2, С. 157-162. DOI: https://doi.org/10.32838/2709-3093/2021.2/28			2
3	Психологічні особливості вияву етнонаціональних установок у взаємозв'язку з ціннісними орієнтаціями та етнічною ідентичністю українців Данилюк І. В., Предко В. В. Теорія і практика сучасної психології, 2019, Т. 2, №. 1, С. 42-49.			1
4	Психологічний вимір етнонаціональної ідентичності Предко В. «Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Психологія», 2018, №. 7, С. 100-107.			1
5	Етноцентризм як спосіб збереження культурної ідентичності Данилюк І. В., Гресько В. В., Курапов А. О. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Психологічні науки, 2016, №. 6 (1), С. 35-39.			1
	Складна життєва ситуація як провідна умова формування життєстійкості особистості Предко В. В. Теоретичні і прикладні проблеми психології, 2021, №1.(54), С. 74-99. DOI: https://doi.org/10.33216/2219-2654-2021-54-1-74-99B .			1

Вплив кліпового мислення на розвиток життєстійкості учасників освітнього процесу Предко В. В. Матеріали II Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції "Обдаровані діти - скарб нації" Інститут обдарованої дитини НАПН України, м. Київ, Україна, С. 426-427.			1
Загальна кількість цитувань			15
h-індекс робіт			2

старший науковий співробітник
лабораторії прикладної психології освіти,
УНМЦ практичної психології і соціальної роботи,
доктор філософії в галузі психології _____
 Вікторія ПРЕДКО